

את כל המצוה.

אבל קיום מקצת וביטול מקצת דבשאר מצות דברי הכל פטור לגמרי.⁽¹⁴⁵⁾

תנו רבנן: המתנבא לעקור דבר מן התורה, חייב.

ואם התנבא לקיים מקצת ולבטל מקצת בשאר מצוות רבי שמעון פוטר.

ובעבודת כוכבים, אפילו לבטל רק מקצת, כגון שהוא אומר: היום עיבודה את העבודה זרה ולמחר בטלוח תבטלו את העבודה זרה דברי הכל חייב.

ונחלקו האמוראים כיצד לפרש את הברייתא הזאת —

אביי סבר לה כרב חסדא בנוגע לביאור המחלוקת של רבנן ורבי שמעון, ולכן מתרין לה את הברייתא כרב חסדא.

רבא סבר לה כרב המנונא, ולכן מתרין לה כרב המנונא.

אביי סבר לה כרב חסדא ומתרין לה כרב חסדא —

המתנבא לעקור דבר מן התורה היינו שעוקר את כל הגוף בשאר מצוות, ולכן דברי הכל כחנק ואפילו לרבנן, שהרי פרשת נביא המדיח שעונשו בסקילה מדברת רק בעבודה זרה, ואילו שאר מצוות שייך לפרשה של מתנבא מה שלא שמע, שעונשו כחנק.

לקיים מקצת ולבטל מקצת בשאר מצוות רבי שמעון פוטר לגמרי, והוא הדין לרבנן שרק "דבר" שלם ולא חצי דבר.⁽¹⁴⁶⁾

ובעבודת כוכבים אפילו אמר היום עיבודה ולמחר בטלוח חייב מיתה.

145. רש"י מבאר שלפי זה צריך לומר שהפרשה של המתנבא מה שלא שמע אינה מדברת כלל בדברי תורה אלא בדברים בעלמא, כגון צדקיה בן כנענה שניבא בשקר לאחאב בניין המלחמה. שאם בדברי תורה, הרי ממה נפשך, אם הוא עוקר רק מקצת מן המצוה הוא פטור משום "דבר ולא חצי דבר". ואם הוא בא לעקור את כל המצוה הרי הוא בכלל פרשת נביא שהדיח שעונשו בסקילה.

והר"ן כתב שתימה גדול לומר כך שהמתנבא לעקור חלק ממצוה יהא קל מהמתנבא מה שלא שמע בשאר דברים, שהרי גם הוא התנבא מה שלא שמע, ומה לי אם התנבא על כל המצוה או רק על חלק מהמצוה?

והביא גירסא אחרת "אבל קיום מקצת וביטול מקצת דשאר מצות דברי הכל פטור עד דמתידע

לך" [גם לעיל בדברי רב חסדא].

שאמנם גם על חלק ממצוה חייב משום נביא שקר, אך זה רק כאשר ידוע לנו בודאי שהוא מתנבא בשקר, שאם לא כן יתכן שהוא נביא אמת, והשם ציוה לו לבטל מקצת מן המצוה דהיינו רק לפי שעה כמו אליהו בהר הכרמל [הר"ן מפרש "ביטול מקצת וקיום מקצת" כמו שהברייתא אומרת לקמן "היום עיבודה ולמחר בטלוח" דהיינו רק לפי שעה]. אבל כשהוא עוקר את כל המצוה דהיינו שהמצוה נתבטלה לעולם, הורגים אותו מיד, שדבר ברור הוא שאין הקדוש ברוך הוא עוקר מצוה שלימה לעולם, וכיון שזה עקרה התברר שהוא נביא שקר.

146. ומה שנקט לפי רבי שמעון, כדי שנדע מתוך זה שמה שנאמר ברישא "חייב" היינו